ដល់ពេលដែលត្រូវវាយតម្លៃឡើងវិញ លើការវិនិយោគក្នុងវិស័យថាមពល

នៅមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គហើយ

INTERNATIONAL RIVERS
people • water • life

Mekong Watch

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៥

ដល់ពេលដែលត្រូវវាយតម្លៃឡើងវិញលើការវិនិយោគ ក្នុងវិស័យថាមពលនៅមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គហើយ

និពន្ធដោយ៖ តានយ៉ា លី (Tanya Lee)

បោះពុម្ពផ្សាយដោយ៖ អង្គការទន្លេអន្តរជាតិ និងអង្គការឃ្លាំមើលទន្លេមេគង្គ

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៥

ការទទួលស្គាល់៖ ការវិភាគនៅទីនេះគឺជាការឆ្លុះបញ្ចាំងរបស់អង្គការទន្លេអន្តរជាតិ និងអង្គការឃ្លាំមើលទន្លេមេគង្គ វាមិនមែនជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងជាលទ្ធិផលការងារការឆ្លុះបញ្ចាំងរបស់អ្នកផ្តល់មូលនីធិនិធិ ឬក្រុមអ្នកពិនិត្យណាម្នាក់ៗនោះទេ។

រូបថតគម្របមុខ៖ ក្រុមគ្រួសារដែលរស់នៅតាមដងទន្លេ Xekaman, ឃើញមានដីស្រែចំការ និងផ្ទះសម្បែងរបស់ពួកគាត់ត្រូវជន់លិចដោយទំនប់វារីអគ្គិសនីជាច្រើនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអន្តរបណ្តាញថាមពលអគ្គិសនីរវាងសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡាវ និងសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម។ ស្ត្រីស្ថិតក្នុងចំណោមអ្នករងគ្រោះខ្លាំងជាងគេបំផុត នៅពេលប្រឈមមុខនឹងអសន្តិសុខនៃការដកហូតដីធ្លីដែលអាចនឹងកើតឡើងជាក់ស្តែង ព្រោះថាពួកគាត់ជាធម្មតាជាអ្នកមើលថែទាំកូនៗ មនុស្សចាស់ជរា និងអ្នកជំងឺ។

រូបថតគម្របខាងក្រោយ៖ ទន្លេសេកុង ក្នុងស្រុកកាឡឹម (Kaleum) សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡាវ

រូបថតទាំងអស់បានមកពី៖ អង្គការទន្លេអន្តរជាតិ

គាំទ្រដោយ៖ OXFAM

ដល់ពេលដែលត្រូវវាយតម្លៃឡើងវិញលើការវិនិយោគ ក្នុងវិស័យថាមពលនៅមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គហើយ

តើធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងធនាគារពិភពលោកមានតួនាទីអ្វីខ្លះក្នុងវិស័យថាមពលអគ្គិសនីនៅក្នុងតំបន់ទន្លេមេគង្គ?

តាមរយៈកម្មវិធីមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ(GMS)ធនាគារពិភពលោក និង ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB) កំពុងផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដល់គម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធថាមពលនៅក្នុងតំបន់ និងការសិក្សាបច្ចេកទេសនៅក្នុងវិស័យថាមពលក្នុងតំបន់។ ការវិនិយោគត្រូវបានចង្អុលបង្ហាញដោយផែនការថាមពលមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ ដោយផ្តល់អាទិភាពលើការអភិវឌ្ឍបណ្តាញអគ្គិសនីនៅក្នុងតំបន់ដែលត្រូវបានស្នើឡើងក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ថាមពលយ៉ាងលើសលប់ តាមរយៈទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅតាមដៃទន្លេ និងទន្លេធំៗនៃអាងទន្លេមេគង្គក្រោម។ ជាលទ្ធផល ការផ្តល់មូលនីធិដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងធនាគារពិភពលោកជួយដោយផ្ទាល់ក្នុងការអភិវឌ្ឍបង្គោលខ្សែភ្លើងវ៉ុលខ្ពស់ដែលជាតម្រូវការសម្រាប់ប្រព័ន្ធអន្តរបណ្តាញនេះ និង ដើម្បី ជួលក្រុមហ៊ុនពិគ្រោះយោបល់ឲ្យវិភាគលើជម្រើសនៃការអភិវឌ្ឍវិស័យថាមពល។

តើមានបញ្ហាអ្វីខ្លះ?

- **ភាពខុសគ្នាគួរឱ្យកត់សម្គាល់កើតមានរវាងការវិនិយោគថាមពលនៅក្នុងមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ និងអនុសាសន៍ពីការស្រាវជ្រាវមួយដែលធ្វើឡើងដោយស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិរួមទាំងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីផង។**
  - ខណៈពេលដែលក្រុមហ៊ុនពិគ្រោះយោបល់ដែលជួលដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ផ្តល់អនុសាសន៍ឲ្យបង្កើនហិរញ្ញប្បទានលើកម្មទានលើម្មវិធីប្រសិទ្ធផលថាមពល និងថាមពលកកើតឡើងវិញ (មិនរួមបញ្ចូលវារីអគ្គិសនីធំៗ) សម្រាប់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ ការវិនិយោគលើវិស័យនេះបែរជាមាននិន្នាការផ្តោតលើការជំរុញឲ្យមានទំនប់វារីអគ្គិសនីធំៗ និងហេដ្ឋារចនាពាក់ព័ន្ធទៅវិញ។
- **ការវិនិយោគថាមពលក្នុងមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គខ្វះតម្លាភាព និង គណនេយ្យភាព។**
  - អវត្តមានការពិគ្រោះយោបល់ជាផ្លែផ្កា និង ដំណើរការការធ្វើសេចក្តីសម្រេចដែលមានអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល (NGOs) អង្គការសង្គមស៊ីវិល (CSOs) និងសហគមន៍ដែលរងផលប៉ះពាល់ចូលរួមនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់តំបន់។ បើគ្មានដំណើរការដែលមានការចូលរួម សម្រាប់ការធ្វើផែនការវិស័យថាមពល នៅថ្នាក់តំបន់ថ្នាក់ជាតិ ឬ ថ្នាក់មូលដ្ឋានទេ អ្នកធ្វើការសម្រេចចិត្តអាចនៅតែគ្មានការទទួលខុសត្រូវដដែល។
- **ការចំណាយលើផ្នែកបរិស្ថាន និងសង្គមពាក់ព័ន្ធការវិនិយោគលើវិស័យ ថាមពលរបស់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ** មិនត្រូវបានវាយតម្លៃបន្ថែមដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានឆ្លងដែនទេ ឬ មិនត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងគម្រោងចំណាយ-ចំណេញ និងទំនាក់ទំនងធានារ៉ាប់រងទេ។ លើសពីនេះទៅទៀត ការចំណាយលើការឈប់ជួលអ្នកពិគ្រោះយោបល់ដែលពាក់ព័ន្ធនៅតែបង្ហាញជាគំនិតនៅឡើយ។

តើគណៈគ្រប់គ្រងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងធនាគារពិភពលោកអាចធ្វើអ្វីខ្លះ?

- ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនូវគោលនយោបាយស្តីពីថាមពលរបស់ស្ថាប័នរៀងៗខ្លួនដើម្បីដកចេញនូវគម្រោងវារីអគ្គិសនីខ្នាតធំ ថាដែលជាជម្រើសថាមពលកកើតឡើងវិញ,
- បញ្ចូលនូវជម្រើសថាមពលទាំងអស់ដែលអាចប្រើបានទៅក្នុងការសម្រេចចិត្តផ្នែកថាមពល មុនពេលអនុម័តគម្រោង រួមទាំងការពិចារណាលើអនុសាសន៍ ដែលបានផ្តល់ជូននៅក្នុងរបាយការណ៍សិក្សាអំពីវិស័យថាមពលរបស់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គដែលធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីបានចាត់ចែងឲ្យធ្វើ,
- អនុវត្តដំណើរការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសហគមន៍ប្រកបដោយផ្លែផ្កា រួមទាំងការងារពាក់ព័ន្ធនឹងការវាយតម្លៃអំពីជម្រើសប្រភពថាមពល និងតម្រូវការ,
- ស្វែងរកគំនិតល្អៗពីក្រុមសង្គមស៊ីវិល បណ្តាញនានា និងអង្គការដែលមានមូលដ្ឋាននៅតាមសហគមន៍,
- តម្រូវឱ្យមានការវាយតម្លៃល្អិតល្អន់អំពីផលប៉ះពាល់ផ្នែកសិទ្ធិមនុស្ស និងផ្នែកសមភាពយែនឌ័រក្នុងការចូលរួមដោយលទ្ធផលនៃសកម្មភាពត្រូវបានអនុវត្តសម្រាប់គ្រប់គម្រោងវិស័យថាមពល,
- ទទួលស្គាល់របាយការណ៍តាមដានការរំលោភគោលការណ៍ការពារសុវត្ថិភាពពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងវារីអគ្គិសនីធំៗ ព្រមទាំងដកខ្លួនចេញពីការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានទំនប់វារីអគ្គិសនីធំៗ និងស្ថានីយដែលពាក់ព័ន្ធ, និង
- អនុម័តលើបណ្តាគម្រោង ដោយមានដំណើរការកាន់តែមានតម្លាភាពបន្ថែមទៀត ដែលជាការទទួលខុសត្រូវចំពោះ និង បំពេញតាមតម្រូវការរបស់ប្រជាជននៅក្នុងតំបន់។

ករណីសិក្សាអំពីគម្រោងថាមពលនៅសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡាវដែលផ្សព្វផ្សាយដោយកម្មវិធីមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ

លេខគម្រោង 41450-012៖ អន្តរបណ្តាញថាមពលអគ្គិសនីឡាវ – វៀតណាម (HATXAN – PLEIKU)

ស្ថានភាព៖ មិនបានអនុម័ត
ការសាងសង់កំពុងដំណើរការ (ដោយក្រុមហ៊ុនវៀតណាម)

អន្តរបណ្តាញថាមពលអគ្គិសនីឡាវ–វៀតណាម មានពាក់ព័ន្ធនឹងការសាងសង់បង្គោលភ្លើងប្រវែងជាង១៥០គីឡូម៉ែត្រ និងស្ថានីយរងមួយនៅ Hatxan ប្រទេសឡាវ ដើម្បីបញ្ជូនថាមពលពីទំនប់វារីអគ្គិសនីពាក់ព័ន្ធចំនួនប្រាំបីនៅភាគខាងត្បូងប្រទេសឡាវទៅប្រទេសវៀតណាម។ គម្រោងវារីអគ្គិសនីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់សម្រាប់គម្រោងតភ្ជាប់នេះត្រូវបានគ្រោងបញ្ចូលទៅក្នុងអាងទន្លេសេកុងដែលជាទន្លេឆ្លងដែន នៅក្នុងប្រទេសឡាវរួមមានគម្រោងវារីអគ្គិសនី Xekaman 1, Xekaman4 និងសេកុង3 (ខ្សែទឹកខាងលើ និងខាងក្រោម)។ ការសាងសង់ទំនប់ទន្លេសេកុងនិងទន្លេ Sekaman នៅតាមតំបន់ជាច្រើននឹង បង្កប៉ះពាល់មិនត្រឹមតែចំពោះជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនរាប់សិបពាន់នាក់ ដែលរស់នៅតាមដងទន្លេនៅក្នុងប្រទេសឡាវ និង កម្ពុជាតែប៉ុណ្ណោះនោះទេ ប៉ុន្តែវាថែមទាំងបង្កឱ្យមានការបាត់បង់យ៉ាងខ្លាំង (តាមការប៉ាន់ប្រមាណថាបាត់បង់៤%) នូវជីវម៉ាស់ត្រី និង ជីវចម្រុះនៅទូទាំងអាងទន្លេមេគង្គទាំងមូលដោយសារតែមានពូជត្រីយ៉ាងច្រើនដែលរស់នៅតំបន់នោះផ្លាស់ទីចេញ។[1]

នៅពេលដែលសកម្មភាពសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនី Xekaman 1 បានចាប់ផ្តើមជាងមួយទសវត្សរ៍កន្លងទៅនោះ គ្រួសារនេះបានផ្លាស់ប្តូរទៅទីតាំងលំនៅថ្មីជាបណ្តោះអាសន្នដោយពុំមានសេវាហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធមូលដ្ឋាន រួមទាំងបណ្តាញទឹកស្អាតផង។ ដោយសារលក្ខខណ្ឌនៅទីតាំងរស់នៅបណ្តោះអាសន្ននោះ ពុំមានភាពល្អប្រសើរច្រើនឆ្នាំកន្លងទៅនេះ ថែមទាំងពួកគាត់មិនទាន់បានទទួលសំណងតាំងលំនៅថ្មីណាមួយ ដូច្នេះពួកគាត់សម្រេចចិត្តដោយខ្លួនឯងក្នុងការផ្លាស់ទៅរកទីតាំងដីដែលពួកគាត់បានកំណត់ថាសមស្របសម្រាប់បង្កបង្កើនផល និងរកអនុផលព្រៃឈើ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ដោយសារតែពួកគាត់គ្មានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីនៅទីតាំងថ្មីនោះ ដូច្នេះពួកគាត់រស់នៅដោយភ័យខ្លាចជាប្រចាំ មិនដឹងថាពួកគាត់ត្រូវគេបណ្តេញចេញពីដីនោះនៅពេលណា។

ចាប់តាំងពីការចាប់ផ្តើមគម្រោងនេះ អង្គការទន្លេអន្តរជាតិបានអំពាវនាវឱ្យធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី កំណត់ទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះ ជាស្ថានីយសម្ព័ន្ធ[2] ដូចក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីគោលនយោបាយការពារសុវត្ថិភាព របស់ធនាគារឲ្យស្របនឹងអនុសាសន៍ នៃរបាយការណ៍ពិគ្រោះសាយោបល់ ផ្នែកបច្ចេកទេសដែលអនុវត្តជាផ្នែកមួយនៃគម្រោងនេះ (ឆ្នាំ២០១២)។ ដោយទំនប់ Xekaman 1 – ជាគម្រោងតែមួយគត់ ស្ថិតនៅក្រោមការសាងសង់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តាញបញ្ជូនថាមពលនេះ បំពានយ៉ាងខ្លាំងលើគោលការណ៍ការពារសុវត្ថិភាពរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដោយបានផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានពីធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីសម្រាប់គម្រោងអន្តរបណ្តាញថាមពលអគ្គិសនី Hatxan–Pleiku។ បណ្តាបញ្ហានៅការដ្ឋានទំនប់វារីអគ្គិសនី Xekaman 1 ដែលអង្គការទន្លេអន្តរជាតិ និងអ្នកពិគ្រោះយោបល់ផ្ទាល់របស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីបានចងក្រងជាឯកសាររួមមាន៖

- គ្មានការប្រកាសជាសាធារណៈអំពី ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងផែនការតាំងលំនៅថ្មី,
- ពុំបានផ្តល់ព័ត៌មានជាផ្លែផ្កាអំពីគម្រោងទៅអ្នកភូមិដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយសារគម្រោង គឺអ្នកភូមិជនជាតិដើមភាគតិចអាឡាក់ (Alak) និងចេះ (Jeh) ទាំងអស់,
- អ្នកភូមិដែលបានរស់នៅក្នុងស្ថានភាពមិនច្បាស់លាស់អស់រយៈពេលជាងមួយទសវត្សរ៍មកហើយនៅក្នុង "ទីតាំងលំនៅបណ្តោះអាសន្ន" ចល័តនៅជិតតំបន់សំណង់ដោយគ្មានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជាមូលដ្ឋាន ឬ គ្មានព័ត៌មានអំពីពេលវេលាដែលប្រជាជននឹងរុះរើ,
- គ្មានការកំណត់ទីតាំងលំនៅថ្មីសមរម្យ ដោយតំបន់ដែលបានស្នើឡើងដោយអ្នកគាំទ្រគម្រោងមានទីតាំងស្ថិតនៅជិតចម្ការកៅស៊ូមួយកន្លែង ហើយជម្រើសនៃការប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតមានកម្រិត គឺគ្មានអ្វីផ្សេងទៀតក្រៅពីការងារពាក់ព័ន្ធនឹងចម្ការកៅស៊ូនោះទេ,
- គ្មានភស្តុតាងបញ្ជាក់អំពីការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ឬផលប៉ះពាល់កើនបន្ថែមឆ្លងដែន, និង
- គ្មានវិធានការកាត់បន្ថយការបាត់បង់ជីវចម្រុះឡើយ។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមចូលទៅមើលតាមអាសយដ្ឋាននេះ៖

http://www.internationalrivers.org/node/7730

1 Ziv et al. "ការធ្វើឲ្យមានតុល្យភាពជីវចំរុះត្រី សន្តិសុខស្បៀង និងថាមពលវារីអគ្គិសនីនៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គ" របាយការណ៍អង្គប្រជុំរបស់បណ្ឌិតសភាវិទ្យាសាស្ត្ររបស់សហរដ្ឋអាមេរិក (ក្បាល១០៩, លេខ ១៥) ឆ្នាំ២០១២។

2 ប្រសិនបើ គម្រោងទាំងនោះពឹងផ្អែកទៅលើ "ស្ថានីយសម្ព័ន្ធ" ឲ្យដំណើរការ (ឧ៖ ខ្សែបណ្តាញនិងគម្រោងវារីអគ្គិសនី) ដូច្នេះ "ស្ថានីយសម្ព័ន្ធ" ដែលបានកំណត់រួចហើយនោះ ត្រូវតែអនុវត្តតាមលិខិតបទដ្ឋានបរិស្ថាននិងសង្គមដូចមានចែងនៅក្នុងគោលការណ៍ការពារសុវត្ថិភាពរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី មុនពេលដែលការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានសម្រាប់គម្រោងត្រូវបានអនុម័ត។

លេខគម្រោង 41924-014៖ គម្រោងវារីអគ្គីសនី NAM NGIEP 1

ប្រជាជនដែលរស់នៅតាមទន្លេ Nam Ngiep ពឹងផ្អែកលើទន្លេនេះដើម្បីប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិត និងដឹកជញ្ជូន។

ស្ថានភាព៖ អនុម័តនៅឆ្នាំ២០១៤
ការសាងសង់កំពុងដំណើរការ

គម្រោងវារីអគ្គិសនី Nam Ngiep 1 ដែលមានកម្លាំង ២៩០ មេហ្គាវ៉ាត់នៅក្នុងប្រទេសឡាវ កំពុងដំណើរការសាងសង់ដោយក្រុមហ៊ុនអគ្គិសនីNam Ngiep1 ជាសម្ព័ន្ធក្រុមហ៊ុនដែលមានក្រុមហ៊ុន Power Electric Kansai របស់ប្រទេសជប៉ុន(៤៥%) ក្រុមហ៊ុន EGAT International របស់ប្រទេសថៃ (៣០%) និងសហគ្រាសរដ្ឋរបស់ប្រទេសឡាវ (២៥%)។ ទឹកប្រាក់ច្រើនជាង២២០លានដុល្លារអាមេរិក ត្រូវបានផ្តល់ជូនជាប្រាក់កម្ចីពីធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ព្រមទាំងទឹកប្រាក់ជិត២០០លានដុល្លារអាមេរិកពីធនាគារជប៉ុនសម្រាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ(JBIC)។ អគ្គិសនីច្រើនជាង៩០%ដែលផលិតបាន នឹងត្រូវនាំចេញទៅប្រទេសថៃ។ ប្រជាជនជាង៣០០០នាក់ ដែលភាគច្រើនជាគ្រួសារពលរដ្ឋជនជាតិដើមភាគតិចម៉ុង (Hmong) និងឃ្មុ(Khmu) ត្រូវតែរុះរើទៅតាំទីលំនៅថ្មី ដើម្បីបើកផ្លូវសម្រាប់គម្រោងនេះ។ ដោយយោងលើការរឹតបន្តឹងនយោបាយនាពេលបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងប្រទេសឡាវ ប្រជាជនដែលរងផលប៉ះពាល់ គឺគ្មានវិធីក្នុងការរាយការណ៍អំពីការតវ៉ាណាមួយ ដោយមិនមានប្រឈមនឹងលទ្ធភាពនៃការស្តីបន្ទោសចំពោះការសួរនាំអំពី ឬ ការរិះគន់លើការសម្រេចចិត្តស្តីពីគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ដោយរដ្ឋាភិបាលឡើយ ជាពិសេសមិនអាចនិយាយថា យល់ស្រប ឬ មិនយល់ស្រប ជាមួយនឹងការសាងសង់គម្រោងទំនប់នោះបានឡើយ។

ការរំលោភបំពានលើគោលការណ៍ការពារសុវត្ថិភាពរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនៅទំនប់ Nam Ngiep 1 រួមមាន៖

- ខ្វះព័ត៌មានសម្រាប់ការស្វែងយល់អំពីផលប៉ះពាល់សង្គមនិងបរិស្ថានដោយសារទំនប់ អំពីផែនការតាំងលំនៅថ្មី និងអំពីពេលវេលាដែលត្រូវផ្តល់ជូនប្រជាជនដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់,
- ខ្វះអត្រាដែលបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីការផ្តល់ប្រាក់សំណង ព្រមទាំងគ្មានការយល់ព្រមទៅលើអ្វីដែលមានលក្ខណៈសម្បត្តិជាតម្លៃដោះដូរសម្រាប់ការបាត់បង់ ទោះបីជាការងារត្រៀមបម្រុងរបស់គម្រោងកំពុងដំណើរការក៏ដោយ,
- ខ្វះការពិគ្រោះយោបល់ប្រកបដោយផ្លែផ្កា និង ឯកភាពយល់ព្រមដោយគ្មានការបង្ខិតបង្ខំពីប្រជាជនដែលរងផលប៉ះពាល់ក្នុងការផ្លាស់ប្តូរទីតាំង ឬចាកចេញពីដីធ្លី,
- ខ្វះដីសមប្រកបនៅក្នុងតំបន់តាំងទីលំនៅថ្មីដែលបានកំណត់ (ដែល៧០% ជាតំបន់ព្រៃការពាររ៉ើ), និង
- គ្មានការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បន្ថែមឲ្យបានទូលំទូលាយ និងហ្មត់ចត់ គ្មានការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ធំៗ និងគ្មានផែនការកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ ឬគ្មានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពការវាយតម្លៃវិធានការសមស្របនៅខ្សែទឹកខាងក្រោម ដែលជាហេតុផលសម្រាប់ការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីខ្សែទឹកខាងលើ។

លើសពីនេះទៅទៀត "ការរៀបចំប្រព័ន្ធជីវៈចម្រុះ" សមស្របសម្រាប់ទំនប់ Nam Ngiep 1 មិនទាន់ត្រូវបានកំណត់នៅឡើយ។ ដោយផ្អែកលើឯកសារ និង ការស្រាវជ្រាវដែលបានធ្វើឡើងដោយក្រុមបរិស្ថានអន្តរជាតិមួយចំនួនរួមទាំងសហភាពអន្តរជាតិដើម្បីអភិរក្សធម្មជាតិ (IUCN) ផង វាគួរឲ្យឆ្ងល់ថាតើ ទីតាំងជីវៈចម្រុះដែលបានកំណត់នោះ អាចឈានដល់លទ្ធផល "គ្មានការខាតបង់ធំដុំ" (ដូចដែលបានលើកឡើងដោយអ្នកគាំទ្រគម្រោងនេះ) ដើម្បីជំនួសការបាត់បង់ជម្រកសត្វព្រៃ និងតំបន់ព្រៃយ៉ាងសំខាន់ដែលបណ្តាលមកពីគម្រោងនោះដែរឬយ៉ាងណា។ នៅក្នុងករណីពិសេសពាក់ព័ន្ធនឹងទំនប់ Nam Ngiep 1 តាមការសិក្សាជាមូលដ្ឋាននានាមុនការងាររៀបចំត្រៀម មិនត្រូវបានបញ្ចប់ទេ ជាហេតុនាំឱ្យមានការគណនាមិនពិត ឬមិនត្រឹមត្រូវអំពីតម្លៃជីវចម្រុះមុនគម្រោង។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមចូលទៅមើលតាមអាសយដ្ឋាននេះ៖

http://www.internationalrivers.org/node/8372

គម្រោងលេខ 37734-032៖ គម្រោងវារីអគ្គិសនីណាំធឿន ២

ខ្សែទឹកផ្នែកខាងក្រោមនៃទំនប់ណាំធឿន ២ នៅតាមបណ្តោយទន្លេ Xe Bang Fai ច្រាំងទន្លេបន្តបាក់ ដែលបណ្តាលឱ្យប្រជាជនបាត់បង់ដីដែលមានតម្លៃដែលពីមុនពួកគាត់ប្រើប្រាស់ជាដីកសិកម្ម។ ទឹកទន្លេនៅតែល្អក់ ធ្វើឱ្យមានការលំបាកក្នុងការរកត្រី (នេសាទត្រី) និងប្រភេទសត្វក្នុងទឹកផ្សេងៗទៀត ដែលគេពឹងផ្អែកជាប្រភពអាហារមានប្រូតេអ៊ីនយ៉ាងសំខាន់។

ស្ថានភាព៖ អនុម័តនៅឆ្នាំ២០០៥

ទំនប់វារីអគ្គិសនីណាំធឿន២

ដែលមានកម្លាំង១,០៧០មេហ្គាវ៉ាត់ ត្រូវគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ធនាគារពិភពលោក និងធនាគារវិនិយោគអឺរ៉ុប។ គម្រោងនេះបានចាប់ផ្តើមដំណើរការនៅឆ្នាំ២០១០ ដោយធ្វើឲ្យប្រជាជនដែលជាជនជាតិដើមភាគតិចច្រើនជាង៦,៣០០គ្រួសារ ត្រូវផ្លាស់ប្តូរទីតាំងដើម្បីយកដីធ្វើអាងទឹក ទំហំ៤៥០គម2 និងបណ្តាលឲ្យប៉ះពាល់ប្រជាជននៅខ្សែទឹកខាងក្រោមច្រើនជាង១១០,០០០នាក់។

ទោះបីជាគម្រោងនេះត្រូវបានកំណត់ថា ជាគម្រោងសំខាន់បំផុតដោយស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិនានា និងបង្ហាញថាទំនប់វារីអគ្គិសនីយ៉ាងធំនេះ អាចផ្តល់ថាមពលសមស្របក៏ដោយក៏ផលចំណេញដែលបានសន្យានោះ នៅតែលំបាកសម្រេច។ ផលប៉ះពាល់ខ្លះត្រូវបានកត់ត្រាដោយក្រុមជំនាញហិរញ្ញប្បទានធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និង ធនាគារពិភពលោក, ដែលជាក្រុមប្រឹក្សាពិនិត្យឡើងវិញផ្នែកបច្ចេកទេសរបស់ស្ថាប័នផ្តល់ប្រាក់កម្ចី ក៏ដូចជាកំណត់ត្រាក្នុងអំឡុងពេលចុះទស្សនកិច្ចដោយអង្គការទន្លេអន្តរជាតិ និងអង្គការឃ្លាំមើលទន្លេមេគង្គដែរ។

ផលប៉ះពាល់ទាំងនោះមានដូចជា៖

- ខ្វះការងារដែលមាននិរន្តរភាព និងលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ធនធានសម្រាប់ប្រជាជនដែលតាំងទីលំនៅថ្មី,
- ដីមានគុណភាពមិនល្អ និងលទ្ធភាពនៃការបង្កបង្កើនផលសម្រាប់ធ្វើជាអាហារ និងសម្រាប់លក់នៅតំបន់តាំងទីលំនៅថ្មីមានកម្រិត,[3]
- ការពឹងផ្អែកទាំងស្រុងរបស់ប្រជាជនដែលត្រូវផ្លាស់ប្តូរទីតាំងដោយសារគម្រោងលើការជួញដូរសត្វព្រៃ និងឈើខុសច្បាប់ដែលរកប្រាក់បានច្រើននៅក្នុងតំបន់ការពារ សម្រាប់ចាយវាយលើតម្រូវការចាំបាច់ប្រចាំថ្ងៃ,
- ការស្តារប្រាក់ចំណូល និងជីវភាពរស់នៅឡើងវិញសម្រាប់បណ្តាសហគមន៍នៅខ្សែទឹកខាងក្រោមធ្វើមិនបានសម្រេចដូចលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងសម្បទាន(វាយតម្លៃដោយក្រុមប្រឹក្សាពិនិត្យឡើងវិញផ្នែកបច្ចេកទេសរបស់ស្ថាប័នផ្តល់ប្រាក់កម្ចី (LTA) នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤),
- ការបាត់បង់យ៉ាងច្រើននូវសន្តិសុខសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់ប្រជាជនរស់នៅផ្នែកខ្សែទឹកខាងក្រោមដោយសារការបំផ្លាញជម្រកត្រីធម្មជាតិ (ការពិនិត្យតាមដានរបស់ក្រុមហ៊ុនបង្ហាញឱ្យឃើញនូវការថយចុះបរិមាណត្រីក្នុងរយៈពេលវែង), ដោយសារទឹកជន់លិចដីស្រែទំនាប និងការលិចលង់សួនដំណាំនៅតាមមាត់ទន្លេដែលប្រជាជនប្រើសម្រាប់បង្កបង្កើនផលសម្រាប់ធ្វើជាអាហារ, និង
- ប្រជាពលរដ្ឋដែលរងផលប៉ះពាល់ចំនួន៦៧ភូមិ ស្ថិតនៅខ្សែទឹកខាងក្រោមខ្វះលទ្ធភាពទទួលបាននូវកម្មវិធីរបរចិញ្ចឹមជីវិត ដែលពួកគាត់ត្រូវបានគេផ្តល់សំណងជូនជាសាច់ប្រាក់តែម្តងប៉ុណ្ណោះ។

ជាទូទៅដោយសារតែលទ្ធផលមិនគ្រប់គ្រាន់ពីកម្មវិធីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ទាំងនេះ ដូច្នេះការកំណត់អត្រាគម្រោងដោយធនាគារពិភពលោកនៅតែ "មិនជាទីគាប់ចិត្តសមល្មម"នៅឡើយ។បន្ថែមលើសនេះទៀតតាមការសិក្សានាពេលថ្មីៗពាក់ព័ន្ធនឹងទំនប់ណាំធឿន២ ហើយដែលត្រូវបានចេញផ្សាយនៅក្នុងទស្សនាវដ្តីសិក្សា *Biogeosciences* (ខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៤) បានសន្និដ្ឋានថាការបំភាយឧស្ម័នកាបោនឌីអុស៊ីដពីអាងស្តុកទឹកត្រូវបានវាយតម្លៃមិនគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ហើយសមតែទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំងទៅលើវដ្តជីវិតរបស់គម្រោងដែលផ្ទុយទៅនឹងការសន្មតដែលថាគម្រោងវារីអគ្គិសនីគឺជាប្រភពនៃថាមពលបៃតង។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមចូលទៅមើល តាមអាសយដ្ឋាននេះ៖ http://www.internationalrivers.org/node/2337

3 យោងតាម NTPC (ដូចបានដកស្រង់បញ្ចូលទៅក្នុងរបាយការណ៍របស់ក្រុមប្រឹក្សាពិនិត្យឡើងវិញផ្នែកបច្ចេកទេសរបស់ស្ថាប័នផ្តល់ប្រាក់កម្ចី (LTA) [ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤]) បានឲ្យដឹងថា មកដល់ត្រឹមខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៤ ប្រជាជនដែលតាំងលំនៅថ្មី ៨២% មិនប្រើប្រាស់ដីដែលគេចែកឲ្យពួកគាត់នោះទេ។

ផែនទីបង្ហាញផ្លូវនិងនិងក្របខ័ណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្ររបស់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ

កម្មវិធីមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ ដែលចាប់ផ្តើមដំណើរការនៅឆ្នាំ ១៩៩២ ចាត់អាទិភាពលើការសាងសង់បង្គោលបណ្តាញអគ្គិសនីក្នុងតំបន់ ដែលអាចនាំយកអគ្គិសនីដែលផលិតឡើងដោយទំនប់វារីអគ្គិសនីពីទំនប់ទន្លេនៅតំបន់ជនបទនៃប្រទេសមួយទៅ ស្ថានីយនានានៅទីក្រុង និងមជ្ឈមណ្ឌលផលិតកម្មនៅកន្លែងផ្សេងទៀត។ ប៉ុន្តែ ភាគច្រើននៃប្រជាជន៣២៦លាននាក់ នៃតំបន់នេះ ខ្វះព័ត៌មានជាមូលដ្ឋានអំពីថាតើផែនការសម្រាប់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយរបៀបណា តើមានអ្វីខ្លះនៅក្នុងផែនការទាំងនេះ ដែលជាការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកធ្វើសេចក្តីសម្រេច ថាតើត្រូវធ្វើដូចម្តេចដើម្បីឲ្យអ្នកធ្វើសេចក្តីសម្រេចនោះចេះទទួលខុសត្រូវ និងខ្វះព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងយន្តការសម្រាប់ការស្វែងរកដំណោះស្រាយបណ្តឹង។ ការវាយតម្លៃជម្រើស សិក្សាលទ្ធភាពអនុវត្ត និងការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាននិងសង្គមដោយសារគម្រោងវិនិយោគថាមពលរបស់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ ជាទូទៅប្រជាជនម្ចាស់ស្រុកដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ មិនទទួលបានព័ត៌មានទាំងនោះទេ។

តំណាងរដ្ឋាភិបាលមកពីប្រទេសនីមួយៗនៃតំបន់ទន្លេមេគង្គបានឯកភាពគ្នាលើផែនការ និង ក្របខ័ណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រថាមពលក្នុងតំបន់ដែលអំពាវនាវអោយការអភិវឌ្ឍគម្រោងផលិតកម្មថាមពលខ្នាតធំ ជាពិសេសទំនប់វារីអគ្គិសនីដើម្បីផ្តល់សុវត្ថិភាពថាមពលតាមរយៈប្រព័ន្ធអន្តរបណ្តាញអគ្គិសនី។ ជាលទ្ធផលនៃផែនការទាំងនេះ គម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីធំៗ ត្រូវបានស្នើឡើងដើម្បីសាងសង់នៅតាមទន្លេរបស់ប្រទេសឡាវ ភូមា(មីយ៉ាន់ម៉ា) និងប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីទៅទីក្រុង នៅប្រទេសថៃ វៀតណាម និងប្រទេសចិនតាមរយៈខ្សែបណ្តាញបញ្ជូនអគ្គិសនីតង់ស្យុងខ្ពស់។

គំរូនេះត្រូវបានសន្មត់ថា៖

- ចំណាយមានប្រសិទ្ធភាព ដូច្នេះប្រទេសដែលមានតម្រូវការថាមពលខ្ពស់អាចមានលទ្ធភាពទទួលបានអគ្គិសនីដែលមានតម្លៃទាប,
- នាំយកថាមពលអគ្គិសនីពីបណ្តាប្រទេស "សម្បូរធនធានវារីអគ្គិសនី" ទៅប្រទេសផ្សេងៗ ទៀតដែលមានតម្រូវការថាមពលអគ្គិសនីកាន់តែខ្ពស់ជាងច្រើន,
- ទាញយកផលចំណេញតាមរូបភាពផ្សេងៗគ្នា នៅពេលមានបន្ទុកតម្រូវការអគ្គិសនីខ្ពស់តាមម៉ោង និង/ឬ នៅពេលបម្រែបម្រួលបន្ទុកតម្រូវការអគ្គិសនីខ្ពស់តាមរដូវខុសៗគ្នា,
- នាំមកនូវភាពពឹងផ្អែកទុកចិត្តលើអគ្គិសនីកាន់តែច្រើនប្រសើរឡើង និងចំណាយលើថាមពលអគ្គិសនីក្នុងតម្លៃកាន់តែទាបសម្រាប់អតិថិជន, ព្រមទាំងនិង
- នាំមកនូវរូបិយប័ណ្ណបរទេសចូលទៅក្នុងតំបន់ ជាពិសេសនៅក្នុងតំបន់ដែលមិនទាន់មានការអភិវឌ្ឍច្រើន តាមរយៈរូបភាពបង់ថ្លៃសួយសារ និង ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស។

ក្របខ័ណ្ឌមួយដែលកំណត់អាទិភាពលើគម្រោងវារីអគ្គិសនីធំៗ ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីសម្រាប់បណ្តាញអគ្គិសនីឆ្លងដែនត្រូវបានស្នើឡើង ដែល៖

- មិនគិតពិចារណាលើបណ្តាគន្លងដែលផ្អែកលើវិធីសាស្ត្រផ្ទុកជាក់ស្តែងពីថ្នាក់មូលដ្ឋានឡើងទៅលើ ដែលអាចតាមដានការវិវត្តន៍ជាក់លាក់ក្នុងតម្រូវការការប្រើប្រាស់ថាមពល,[4]
- មិនបានពិចារណាអំពីវិសាលភាពនៃជម្រើសឲ្យបានពេញលេញសម្រាប់បច្ចេកវិទ្យាកកើតឡើងវិញដែលធានានិរន្តរភាពបរិស្ថាន រួមទាំងផលិតកម្មថាមពលខ្នាតតូច និងថាមពលវិមជ្ឈការ,
- ខកខានមិនបានបញ្ចូលការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមដែលកើតមាន,

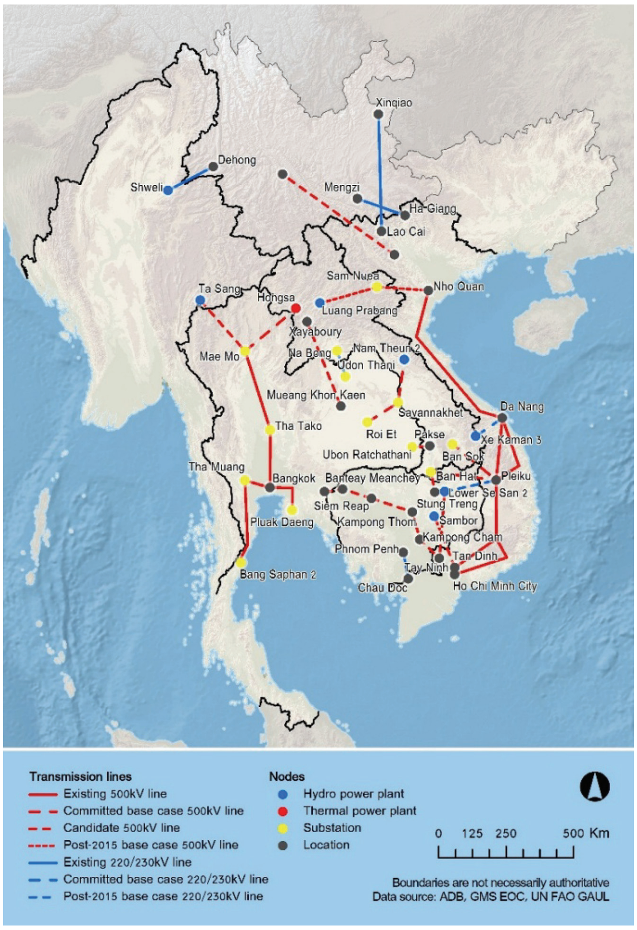

ផែនទីនៃអន្តរបណ្តាញអគ្គិសនីបច្ចុប្បន្ន និងផែនការរបស់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ។ ប្រភពផែនទីបរិស្ថានរបស់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ។ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០១៣ <www.gms-eoc.org>

4 មានការទទួលស្គាល់យ៉ាងទូលំទូលាយថា បណ្តាផែនការអភិវឌ្ឍថាមពលនៅក្នុងតំបន់ត្រូវបានវាយតម្លៃមិនគ្រប់ជ្រុងជ្រោយជាប្រព័ន្ធដោយក្រុមហ៊ុនអគ្គិសនីរដ្ឋ។ ឧទាហរណ៍ នៅប្រទេសថៃបណ្តាផែនការអភិវឌ្ឍន៍ថាមពល គឺផ្អែកលើការសន្មតអំពីកំណើននិទស្សន៍, គឺមិនផ្អែកលើបែបផែនប្រវត្តិនៃកំណើនបន្តបន្ទាប់ និងលើសំណើដែលឆ្លើយតបទៅនឹងការកើនឡើងនូវតម្រូវការថាមពល ដោយការសាងសង់រោងចក្រថាមពលថ្មីខ្នាតធំៗទេ។ វិធីអនុវត្តអន្តរជាតិល្អបំផុតបង្ហាញថា មានបណ្តាជម្រើសផ្សេងៗទៀតដែលអាចមានតម្លៃថោកជាង ប្រឈមគ្រោះថ្នាក់តិចជាង និងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់សុខភាព និងបរិស្ថានឲ្យថយចុះដល់កម្រិតទាបបំផុត។ សូមមើលជាឧទាហរណ៍៖ "សំណើផែនការអភិវឌ្ឍន៍ថាមពលអគ្គិសនីឆ្នាំ២០១២ និងក្របខ័ណ្ឌសម្រាប់បង្កើនគណនេយ្យភាព និងការងារធ្វើផែនការវិស័យថាមពល" <http://www.internationalrivers.org/files/attached-fi les/pdp2012-eng_1.pdf>.

- មិនផ្អែកលើមូលដ្ឋានសេណារីយ៉ូចំណាយពិតតិច ដែលបញ្ចូលចំណាយលើបរិស្ថាននិងសង្គម។ ផ្ទុយទៅវិញ ហានិភ័យទាំងនេះកំពុងកើតមានលើប្រជាជននៅក្នុងតំបន់ដែលមានជីវភាពរស់នៅពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងលើការនេសាទត្រីធម្មជាតិ និងការធ្វើស្រែ ដែលមុខរបរទាំងពីរនេះ ត្រូវទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយសារគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីខ្នាតធំទាំងនេះ,[5] និង
- ចងភ្ជាប់តំបន់ឲ្យពឹងអាស្រ័យតែលើទំនប់វារីអគ្គិសនីធំៗ នៅពេលដែលការប្រែប្រួលអាកាសធាតុតម្រូវឱ្យមានវិធីដោះស្រាយបត់បែនកាន់តែច្រើដែលបញ្ចូលនូវជម្រើសច្រើនដើម្បីបំពេញតម្រូវការរបស់ប្រជាជន។

ស្ថាប័នឈានមុខដែលជំរុញបណ្តាផែនការថាមពលមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ

ការដឹកនាំក្នុងការអនុវត្តផែនការវិស័យថាមពលមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ ឲ្យដំណើរការទៅមុខ និងវិធានជាក់លាក់សម្រាប់គ្រប់គ្រងពាណិជ្ជកម្ម ថាមពលនៅក្នុងតំបន់ត្រូវបានផ្តល់ជូនដោយគណៈកម្មាធិការមួយដែលតំណាងក្រសួងថាមពលរបស់ប្រទេសរៀងៗខ្លួន (គណៈកម្មាធិការសម្របសម្រួលពាណិជ្ជកម្មថាមពលតំបន់) ដែលត្រូវកោះប្រជុំ និង សម្របសម្រួលដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី។ បណ្តាគម្រោងថាមពលដែលគេបានជ្រើសរើសជាវិស័យអាទិភាពកម្រិតខ្ពស់ សម្រាប់ការវិនិយោគរវាងឆ្នាំ២០១៤ និងឆ្នាំ២០១៨ រួមមានគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍៖

- អន្តរបណ្តាញថាមពលអគ្គិសនីឡាវ – វៀតណាម (Hatxan – Pleiku) ដើម្បីបញ្ជូនអគ្គិសនីកម្លាំង ១,០១៣ មេហ្គាវ៉ាត់ (MW) ដែលផលិតដោយទំនប់វារីអគ្គិសនីមួយចំនួននៅអាំងទន្លេសេកុង ប្រទេសឡាវ ទៅប្រទេសវៀតណាម (គម្រោង REG-ENG-01), និង
- អនុស្ថានីយបញ្ជូនអគ្គិសនី Nabong 500 kV ដើម្បីនាំថាមពលអគ្គិសនីចេញពីទំនប់ Nam Ngiep 1 ណាំផឿន 1 និង Nam Ngum 2 នៅក្នុងប្រទេសឡាវទៅប្រទេសថៃ (គម្រោង REG-ENG-02) ។

បន្ថែមលើនេះទៀត នឹងមានការសិក្សាដើម្បី៖

- បង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលសម្របសម្រួលថាមពលអគ្គិសនីប្រចាំតំបន់ដើម្បីជំរុញ និងលើកកម្ពស់បទដ្ឋានការងារ កូដបង្គោលភ្លើង និងវិធានទីផ្សារឲ្យត្រូវគ្នា។

ការសិក្សាដែលចាត់ចែងដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី៖ អនុសាសន៍ត្រូវទម្លាក់ចោល?

ការសិក្សាជំនួយបច្ចេកទេសសំខាន់ៗដែលអនុវត្តសម្រាប់កម្មវិធីមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ គូសបញ្ជាក់អំពីភាពចាំបាច់ដើម្បីប្តូរទៅរកអនាគតដោយផ្តោតកាន់តែខ្លាំងលើប្រសិទ្ធភាពថាមពល និងជម្រើសថាមពលកកើតឡើងវិញ និងផ្តល់អនុសាសន៍ច្បាស់លាស់ដើម្បីជៀសវាងការពឹងផ្អែកខ្លាំងលើវារីអគ្គិសនីខ្នាតធំ។ ទោះបីជាមានការរកឃើញតាមរយៈការស្រាវជ្រាវនោះក៏ដោយ ក៏បណ្តាអាទិភាពវិស័យថាមពលរបស់កម្មវិធីមហាអនុតំបន់មេគង្គនៅតែមិនផ្លាស់ប្តូរដដែល។

ឧទាហរណ៍ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ២០១៣ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីបានចេញផ្សាយការវាយតម្លៃអំពីការអភិវឌ្ឍវិស័យថាមពលមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ៖ វឌ្ឍនភាពរំពឹងទុក និងអាទិភាពនៃការវិនិយោគក្នុងតំបន់ ដែលវិភាគលើផែនការអភិវឌ្ឍថាមពលជាតិ និងវិនិយោគក្នុងតំបន់។[6]

របាយការណ៍នេះបានព្រមានថា ផលប៉ះពាល់ដោយសាររោងចក្រផលិតថាមពល និងបណ្តាញអគ្គិសនី លើផ្នែកបរិស្ថាននិងសហគមន៍ មានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ និងថាការព្រួយបារម្ភទាំងនេះតម្រូវឲ្យមាន "ការយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងកម្រិតដែលមិនអាចកើតមាន" ពីខាងរដ្ឋាភិបាល ឬអ្នកគាំទ្រគម្រោងនេះ។ របាយការណ៍នេះបានផ្តល់អនុសាសន៍ថា បណ្តាប្រទេសពាក់ព័ន្ធគប្បីត្រូវតែជំរុញបណ្តាគោលដៅឆ្ពោះទៅរកពេលវេលាសម្រាប់ការកែលម្អប្រសិទ្ធផលថាមពលនិងសម្រាប់ថាមពលកកើតឡើងវិញ។ លើសពីនេះទៅទៀត នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៣ ការវាយតម្លៃជាយុទ្ធសាស្ត្រអំពីបរិស្ថាន (SEA) ដែលចាត់ចែងដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីក្រោមមានចំណងជើងថា ការធានានិរន្តរភាពនៃការអភិវឌ្ឍថាមពលតំបន់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ[7] ត្រូវបញ្ចប់។

របាយការណ៍នេះបានវាយតម្លៃគំរូនៃផែនការអភិវឌ្ឍន៍ថាមពលជាតិបច្ចុប្បន្ន (PDPs) របស់ប្រទេសកម្ពុជា ឡាវ ថៃ និងវៀតណាម ដោយប្រៀបធៀបទៅនឹងសេណារីយោជម្រើសពីរគឺ ផែនការថាមពលកកើតឡើងវិញ និងផែនការអគ្គិសនីប្រសិទ្ធផលថាមពល។ របាយការណ៍នេះរកឃើញនូវបញ្ហាធំៗជាមួយនឹងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ថាមពលបច្ចុប្បន្នដែលបានដាក់ឲ្យអនុវត្ត រួមមានដូចជា៖

- ផែនការអភិវឌ្ឍន៍ថាមពលរបស់ប្រទេសឡាវ និងប្រទេសកម្ពុជា បញ្ចូលគម្រោងវារីអគ្គិសនីមួយចំនួនដែលកំណត់ថា ផលិតថាមពលក្នុងបរិមាណច្រើនសម្រាប់នាំចេញនោះ មិនត្រូវគ្នានឹងបណ្តាគម្រោងនាំចេញដូចគ្នានៅក្នុងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ថាមពលសម្រាប់ប្រទេសថៃ និងវៀតណាមទេ,
- គម្រោងប៉ាន់ស្មានថ្នាក់ជាតិអំពីសមត្ថភាពដែលត្រូវការ និងអំពីកំណើនតម្រូវការមានកម្រិតខ្ពស់មិនសមហេតុផល ដែលជាហេតុនាំឱ្យមានការប៉ាន់ប្រមាណមិនត្រឹមត្រូវអំពីចំនួន និងទំហំនៃគម្រោងថាមពលដែលត្រូវការ, និង
- រោងចក្រថាមពលអគ្គិសនីថ្មីៗជាច្រើន (នុយក្លេអ៊ែរ និងវារីអគ្គិសនី) ដែលត្រូវបានស្នើឡើងនោះ មិនចាំបាច់ត្រូវសាងសង់ទេ ប្រសិនបើវិធានការប្រសិទ្ធផលថាមពលត្រូវបានអនុវត្ត បណ្តាគម្រោងថាមពលកកើតឡើងវិញដែលមាននិរន្តរភាពត្រូវបានចាត់ជាអាទិភាព និងគន្លងតម្រូវការថាមពលត្រូវបានប្រើប្រាស់។

របាយការណ៍នេះបានសន្និដ្ឋានថា ដំណើរការធ្វើផែនការវិស័យថាមពលនៅក្នុងមហាអនុតំបន់មេគង្គមិនបានពិចារណាលើផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមនៅក្នុងប្រទេស ឬឆ្លងប្រទេស លើការប៉ាន់ស្មានហេតុផលនៃតម្រូវការ ឬលើការវិភាគចំណាយ-ចំណេញពីជម្រើសផ្សេងៗនោះទេ។

របាយការណ៍បានផ្តល់អនុសាសន៍ជាវិធីយ៉ាងច្រើនដើម្បីកែលម្អដំណើរការធ្វើផែនការថាមពលអគ្គិសនី ដូចជា ការធ្វើសមាហរណកម្ម កង្វល់ផ្នែកបរិស្ថាន និងសង្គម ក៏ដូចជាចំណាយ និងការកែលម្អគុណភាពនៃការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈ ជាដើម។

អនុសាសន៍នៃរបាយការណ៍ទាំងពីរនេះ ព្រមទាំងការសិក្សាថ្មីៗដែលបានបញ្ចប់នៅក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៥ អំពីថាមពលកកើតឡើងវិញ និងប្រសិទ្ធផលថាមពលនៅតំបន់នេះ (គម្រោង 43301-012) ផ្តល់ព័ត៌មានយ៉ាងសំខាន់ដែលអាច – និងគប្បីត្រូវណែនាំដល់ប្រតិបត្តិការ និងគណៈគ្រប់គ្រងរបស់ធនាគារពិភពលោក និងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីសម្រាប់ការវិនិយោគហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធថាមពល។

5 ទោះបីជា កម្មវិធីមុខរបរសម្រាប់ប្រជាជនដែលរងផលប៉ះពាល់ មានបញ្ចូលគម្រោងចិញ្ចឹមត្រី និងដាំស្រូវតាមប្រព័ន្ធស្រោចស្រពក៏ដោយ ក៏ការតាមដានរយៈពេលវែងជាប្រព័ន្ធទៅលើបណ្តាសហគមន៍នៅក្នុងប្រទេសឡាវដែលរងផលប៉ះពាល់ដោយសារគម្រោងពង្រីក និងទំនប់ Theun-Hinboun ទំនប់ណាំធឿន២ និងទំនប់វារីអគ្គិសនីមុនៗ ដែលគាំទ្រដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដូចជាគម្រោងទំនប់បង្វែរទឹក Nam Leak និង Nam Song បង្ហាញថា ការរៀបចំកម្មវិធីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់នេះ ខកខានមិនបានស្តារឡើងវិញនូវប្រាក់ចំណូលលក្ខណៈគ្រួសារឲ្យមានសុវត្ថិភាពសេដ្ឋកិច្ច ដូចមុនពេលមានដំណើរការសាងសង់របស់គម្រោងឡើយ។ ទាំងគម្រោងរបរចិញ្ចឹមត្រី ទាំងគម្រោងធ្វើស្រែមានប្រព័ន្ធស្រោចស្រពទាមទារឱ្យមានដើមទុនចំណាយច្រើន ដែលជាញឹកញាប់មិនអាចទ្រទ្រង់បាន ដោយគ្រួសារប្រជាជន, ហើយទីបំផុតអាចធ្វើឱ្យពួកគាត់ជាប់បំណុលវ័ណ្ឌក ដោយសារពួកគាត់ព្យាយាមដោះស្រាយបន្ទុកបន្ថែម (ថៃទាំរក្សាស្រះត្រី ដូចជាចំណាយលើ ចំណី កូនត្រី និងគ្រឿងសំណង់ និង ចំណាយលើជីដាក់ស្រែ ម៉ាស៊ីនបូមទឹកបញ្ចូលស្រែ និងត្រូវមានទឹកគ្រប់គ្រាន់)។

6 អាចរកមើលព័ត៌មានបន្ថែមតាមអាសយដ្ឋាននេះ៖ http://www.adb.org/documents/assessment-greatermekong-subregion-energy-sector-development

7 គម្រោងលេខ ADB TA 7764, របាយការណ៍ស្តីពីផលប៉ះពាល់៖ ធានានិរន្តរភាពនៃការអភិវឌ្ឍថាមពលនៅក្នុងតំបន់មហាអនុតំបន់មេគង្គ, ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ [មិនទាន់ដាក់ឲ្យមើលតាមអន្តរបណ្តាញ (អ៊ីនធើណិត)។]

ការផ្តល់អនុសាសន៍សម្រាប់ការសម្រេចចិត្តក្នុងការវិនិយោគថាមពលនៅមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ

ជាសង្ខេប យើងសូមផ្តល់អនុសាសន៍ជូនធនាគារពិភពលោក និងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ឲ្យផ្អាករាល់គម្រោងវិនិយោគលើវិស័យថាមពលនៅមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គទាំងអស់ ដែលបានគ្រោងឡើងរហូតដល់ពេលមានការបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា៖

- ការព្យាករថាមពលថ្នាក់ជាតិ ក៏ដូចជាថ្នាក់តំបន់ត្រូវមានការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ដើម្បីធានាបាននូវតម្រូវការសម្រាប់គម្រោងដែលបានស្នើឡើង,
- ត្រូវចាត់ជាអាទិភាព និងធ្វើការពិចារណាពេញលេញ នូវជម្រើសទាំងអស់ដើម្បីបំពេញតម្រូវការថាមពលដូចបានគ្រោងទុក,
- វាយតម្លៃលើរបាយការណ៍ស្តីពីការវាយតម្លៃយ៉ាងល្អិតល្អន់អំពីម្រើសនានាសម្រាប់សំណើគម្រោងក្នុងលក្ខណៈមានតម្លាភាព និងផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ,
- អនុវត្ត ផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ និងចែករំលែកជាមួយប្រជាជនដែលរងផលប៉ះពាល់ នូវការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់ឆ្លងដែនចំពោះមុខយ៉ាងហ្មត់ចត់,
- ការចំណាយពេញលេញលើសង្គមនិងបរិស្ថានសម្រាប់វដ្តគម្រោងត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងការវិភាគចំណាយ-ចំណេញរបស់គម្រោងដែលផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ,
- ការដ្ឋានគម្រោងដែលបានស្នើឡើង មិនបំផ្លាញ ឬធ្វើឲ្យលេចលង់ទីកន្លែងសំខាន់ៗដែលមានតម្លៃសង្គម អេកូឡូស៊ី វប្បធម៌ និង/ឬសេដ្ឋកិច្ច,
- ប្រជាជនដែលរងផលប៉ះពាល់ត្រូវទទួលបាននូវការពិគ្រោះយបល់ជាផ្លែផ្កា និងផ្តល់ការយល់ព្រមដោយគ្មានការបង្ខិតបង្ខំ និងទទួលបានព័ត៌មានជាមុនសម្រាប់គម្រោងនានា, និង
- ប្រជាជនដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់មានលទ្ធភាពទទួលបានដំណោះស្រាយ និង ប្រើប្រាស់យន្តការដោះស្រាយបណ្តឹងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពដែលត្រូវបានកំណត់តាំងពីពេលចាប់ផ្តើម និងដំណើរការមួយវដ្តគម្រោង,

លើសពីនេះទៅទៀត ចំពោះបណ្តាគម្រោងដែលទទួលបានការអនុម័ត ហើយការរំលោភច្រំដែលៗលើគោលការណ៍សុវត្ថិភាព ត្រូវបានកត់សម្គាល់ដោយប្រជាជនរងផលប៉ះពាល់ និង/ឬក្រុមសង្គមស៊ីវិល យើងផ្តល់អនុសាសន៍ថាគប្បីត្រូវផ្អាកមូលនីធិដែលមិនទាន់ដកប្រើប្រាស់ទុកសិន ខណៈពេលដែលក្តីព្រួយបារម្ភទាំងនេះត្រូវបានស៊ើបអង្កេត រហូតដល់មានវិធាននៃការកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ល្អិតល្អន់សម្រាប់ដោះស្រាយពេញលេញនូវស្ថានភាពនោះ។

INTERNATIONAL RIVERS
people • water • life

អង្គការទន្លេអន្តរជាតិ ជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអន្តរជាតិ ដែលធ្វើការនៅជុំវិញពិភពលោកដើម្បីការពារទន្លេ និង ការពារសិទ្ធិរបស់បណ្តាសហគមន៍ដែលរស់នៅដោយពឹងផ្អែកលើទន្លេ។ អង្គការទន្លេអន្តរជាតិធ្វើការដើម្បីបញ្ឈប់គម្រោងទំនប់ដែលមានការបំផ្លិចបំផ្លាញ និងជំរុញដំណោះស្រាយបញ្ហាទឹក និងថាមពលសម្រាប់ពិភពលោកមានយុត្តិធម៌ និងនិរន្តរភាព។

Mekong Watch

អង្គការឃ្លាំមើលទន្លេមេគង្គ ជាអង្គការបរិស្ថានមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមួយដែលមានមូលដ្ឋាននៅទីក្រុងតូក្យូ។ អង្គការនេះឃ្លាំមើលគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ធំៗនៅតាមអាងទន្លេមេគង្គ ជាពិសេសបណ្តាគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមូលនិធិនីធិសាធារណៈនិងឯកជនជប៉ុន។ អង្គការឃ្លាំមើលទន្លេមេគង្គ ធ្វើការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយបណ្តាសហគមន៍មូលដ្ឋាន និង អង្គការសង្គមស៊ីវិលនានា ដើម្បីបញ្ចៀស និងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន សង្គម និង សិទ្ធិមនុស្ស ដោយសារគម្រោងអភិវឌ្ឍទ្រង់ទ្រាយធំ។

Printed on recycled paper